Redaksjonskomite 2 - arbeidsdokument

Vestland Arbeiderparti - Årsmøte 2021

Redaksjonskomiteens medlemmer

Redaksjonskomite 2
Marte Mjøs Persen, Bergen (leder)

Siri Sandvik, Stad

Shirin Khadoor, Samnanger

Ronny Rydningen, Sogndal

Linn Kristin Engø, Bergen

Even Sørland, Bergen

Øystein Oen, Bjørnafjorden

Marie-Helene Hollevik Bransdal, Årdal

Endre Toft, AUF

Sekretær: Jin SIgve Mæland

Oversikt over tema som redaksjonskomite 2 har behandlet

Tema:	Forslagsnr:	Antall forslag
Arbeid	88 - 96, 136, 139	11
Asyl, flyktning og justis	72 - 75, 129, 133	6
Barn og unge, oppvekst	101 -103	3
Distrikt	107 - 112	6
Helse og tannhelse	51 - 64, 134, 138	16
Idrett	131	1
Landbruk og dyr	126 -127, 130	3
Skole	76 - 87, 135	13
Velferd	113 -124	12
22. juli	143	1

Innstilling fra redaksjonskomite 2

Forslag som vedtas som de er og oversendes landsmøte:
60, 62, 72, 88, 90, 92, 101, 107, 126, 136,

Forslag som vedtas med redaksjonelle endringer og oversendes landsmøte:
81

Forslag som avvises:
57, 59, 75, 83, 93, 114, 123, 127, 138

Forslag som oversendes fylkestingsgruppen/stortingsgruppen:

Stortingsgruppen: 72, 113, 118, 120, 122, 131, R10, R31,R33
Fylkestingsgruppen: 84, 122

Forslag som helt eller delvis blir ivaretatt i nye forslag og sendt til landsmøte:

R10 Asyl og flyktning
Ivaretar helt eller delvis forslag: 73, 74, 133

R11 Kvinnehelse
Ivaretar helt eller delvis forslag: 51, 52, 119

R12 ID-merking av kattar og hundar
Ivaretar helt eller delvis forslag: 130

R13 Universell tannhelsereform
Ivaretar helt eller delvis forslag: 61, 63, 64

R14 Rusomsorg
Ivaretar helt eller delvis forslag: 58

R15 Psykisk helse for barn og unge
Ivaretar helt eller delvis forslag: 56, 103, 134

R16 Statlige arbeidsplasser
Ivaretar helt eller delvis forslag: 90, 95, 109 - 111

R17 Ingen sosial dumping i luftfarten
Ivaretar helt eller delvis forslag: 94

R18 Fleire fagarbeidarar
Ivaretar helt eller delvis forslag: 77 - 79, 139

R19 Ein god oppvekst varer heile livet.
Ivaretar helt eller delvis forslag: 91, 102, 124

R20 Ambulanse i distriktene
Ivaretar helt eller delvis forslag: 53, 54, 116

R21 Styrka rett til morsmålsopplæring
Ivaretar helt eller delvis forslag: 76

R22 Digital utvikling i distriktene
Ivaretar helt eller delvis forslag: 108

R23 Nærtjenestesentre med rådgivning og søknad om gjeldsordning
Ivaretar helt eller delvis forslag: 112

R24 Yrkesskadeerstatning
Ivaretar helt eller delvis forslag: 96

R25 Seksuelle overgrep: Eit omfattande samfunnsproblem
Ivaretar helt eller delvis forslag: 129

R26 Vern om nærskuleprinsippet!
Ivaretar helt eller delvis forslag: 80, 82

R27 Ein betre, meir variert og inkluderande fellesskule for alle elevar
Ivaretar helt eller delvis forslag: 85

R28 Ja til miljøterapeuter i skolen
Ivaretar helt eller delvis forslag: 86, 87

R29 Finansiering av privatskoler
Ivaretar helt eller delvis forslag: 135

R30 Kommuneøkonomi - Dei store oppgåvene løyser me best i saman
Ivaretar helt eller delvis forslag: 115, 117

R31 Krisepakker (OBS! vedtatt og oversendes til stortingsgruppen)
Ivaretar helt eller delvis forslag: 118

R32 Norsk jernbane
Ivaretar helt eller delvis forslag: 89

R33 Breddeidretten må prioriteres og styrkes både under og etter kornapandemien.
Ivaretar helt eller delvis forslag: 131

R34 Oppgjøret som aldri kom
Ivaretar helt eller delvis forslag: 143

R35 Barnetrygd skal ikke regnes som inntekt for de som mottar økonomisk støtte
Ivaretar helt eller delvis forslag: 121

R36 Desentraliserte rusbehandlingsinstitusjonar
Ivaretar helt eller delvis forslag: 55

Nye forslag fra redaksjonskomiteen:

R10 Asyl og flyktning

Ivaretar helt eller delvis forslag: 73, 74, 133

Begrunnelse:
Arbeiderpartiet bør stå for en rettferdig og konsekvent flyktningepolitikk. Vi har et solidarisk ansvar overfor mennesker på flukt og belastningen andre

europeiske land opplever på grunn av et dysfunksjonelt samarbeid om flyktninger i EU. Brannen i Moria-leiren synliggjorde hvor sårbare også flyktningene som har kommet seg til Europa er. Norge må ta et større ansvar for både kvoteflyktninger og asylsøkere, gjennom et forpliktende samarbeid med andre europeiske land.

I august sendte regjeringen forslag til beredskapshjemmet ved økte asylankomster på høring. Personer som har krav på beskyttelse etter andre menneskerettskonvensjoner enn Flyktningkonvensjonen skal ifølge forslaget få en egen status, subsidiær beskyttelse, med to års utsatt rett til familiegjenforening.

Utlendingsdirektoratet (UDI) skrev i sitt høringssvar at dette i den enkelte sak kan bryte menneskerettighetene. Den svenske Migrationsöverdomstolen konkluderte at det var et brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjonen å nekte en syrisk gutt med subsidiær beskyttelse å bli gjenforent med sine foreldre. Den europeiske menneskerettsdomstolen har til behandling en sak om den danske bestemmelsen om at personer med subsidiær beskyttelse må vente i tre år før familiemedlemmer kan søke om gjenforening. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) understreker at barns rett til familieliv ifølge barnekonvensjonen er særlig beskyttet, og at å utsette retten til familiegjenforening vil være i strid med regional og internasjonal lov.

- Sørge for at alle flyktninger som oppholder seg i Norge, har rett til nødvendig helsehjelp og arbeidstillatelse
- Ha som utgangspunkt at Norge skal være en del av en eventuell avtale i EU om en byrde fordelingsmekanisme som innebærer at asylinnvandringen fordeles bedre mellom land i Europa og sikrer rettssikkerhet for asylsøkerne
- Norge bør hente langt flere flyktninger fra leirene i Hellas, uavhengig av når andre Europeiske land henter
- FNs høykommissær for flyktninger sine anbefalinger skal være minimum for norsk flyktning- og asylpolitikk.
- Prioritere barnefamilier og personer med funksjonsnedsettelser gjennom kvoteflyktningordningen

Innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøte

R11 Kvinnehelse

Ivaretar helt eller delvis forslag: 51, 52, 119

Begrunnelse:
Det er ei kjennsgjerning at svært mykje av helseforskinga foregår på menn, også der kvinner vert ramma av same sjukdomar, men kanskje med noko annleis sjukdomsbilete. Det er også ei kjensgjerning at mange at dei typiske «kvinnesjukdomane» framleis kan vere tabubelagde, det vere seg endometriose eller fødselsskader. Fødetilbodet landet rundt er i spel, både når det gjeld nærleik og kvalitet. Kvinner sine rettar i høve svangerskap og fødsel har blitt innskrenka med Solberg-regjeringa. Store avstandar til gynekolog fører også til at abort er vanskelegare å få gjennomført i rurale strøk der prosedyren som går over fleire trinn medfører ekstra belastning. Likestillingspartiet Arbeidarpartiet må auke løyvingane til kvinnehelse og forskning på typiske kvinnesjukdomar. Slik at alle kan ha likeverdige muligheter til gode liv.

Vestland Arbeidarparti meiner:

- Det bør lagast ein eigen strategi for kvinner si helse. Denne må innehalde meir fokus på forsking, meir kunnskap i helseutdanningane og meir fokus i samfunnsdebatten.
- Det skal vere tilgjengelege tenester for kvinnehelse i heile landet - herunder tenester innan gynekologi, fødsel og barsel
- Kvinner må bli sikra god oppfølging ved krevende funn på ultralyd og informasjon om ulike støtteordningar dersom det er ønskeleg
- Løyvingane til forskning på kvinnehelse må aukast betrakteleg i åra som kjem.
- Vurdere å innlemma behandlingen for fleire typiske kvinnesjukdomar i ordninga for blå resept, eksempelvis osteoporose.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R12 ID-merking av kattar og hundar

Ivaretar helt eller delvis forslag: 130

Hundar er dyr som i stor grad er avhengige av eigarane sine for å kunne ha det bra. Om lag 80 % av norske hundar er i dag ID-merka, og ID-merking er eit krav for registrering i NKK. ID-merking av alle hundar er likevel eit viktig tiltak. Dei fleste landa i Europa har eit slikt krav. Ikkje minst handlar dette om å legge til rette for, trygge grensepasseringar, legal handel og å kunne avklare eigarforhold. Sikker individ-identifikasjon er også viktig til dømes i avl, utstillingar og konkurransar, og knytt til forsikring, helseoppfølging og forsking.

For kattar er situasjonen ein annan. Kvart år tar mellom andre Dyrebeskyttelsen inn opp mot 10 000 kattar som enten er forlatne eller komne til verda i naturen. Ved å ID-merke dyra, vil det vere enklare å spora opp eigar dersom dyret blir borte frå heimen. ID-merking kan òg forhindre at eigarar dumpar dyr dei ikkje ynskjer lengre, og det kan føre til positive endringar i kattehaldet, t.d. med meir sterilisering. Krav om ID-merking av kattar kan likevel ha uønskte konsekvensar. Få kattar er ID-merkte i dag samanlikna med hundar, og kostnaden for ID-merking vil i mange tilfelle vil vere mykje høgare enn det det kostar å skaffe sjølve katten. Kattar er meir uavhengige av eigarane sine enn hundar, og eit lovkrav vil kunne vere vanskeleg å følgje opp. Eit slikt krav må difor vurderast nærare.

- Arbeidarpartiet skal jobbe for obligatorisk ID-merking av hundar.
- Arbeiderpartiet skal jobbe for utgreiing av ei ordning for obligatorisk ID-merking av kattar.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R13 Universell tannhelserefom

Ivaretar helt eller delvis forslag: 61, 63, 64

Tannhelse er viktig for ein god livskvalitet, og for god allmenn helse. Dei seinare åra har til dømes samanhengen mellom tannhelse og hjarte-karsjukdomar blitt meir og meir tydeleg dokumentert. Det har òg blitt meir og meir tydeleg at god tannhelse og bruk av tannhelsetenester heng saman med sosial status og inntekt. For mange er det for dyrt å bruka tannlegen, sjølv om det skulle vere stor trong for det. Denne utviklinga startar i ungdommen og blir forsterka mellom dei eldre.

Universelle ordningar er kjennemerket på den norske velferdsstaten, og prinsipielt bør tannbehandling sjåast på som ein del av den ordinære helsetenesta. Tida er inne for å likestilla tennene med andre deler av kroppen. Ei tannhelsereform bør bygge på eit universelt tak for årlege kostnadar med tannhelsetenester, på same måten som for medisin og andre helsetenester. Som første trinn bør eit eigenandelstak på kr. 2000,- per år gjerast gjeldande for minstepensjonistar og alle under 30 år i løpet av kommande stortingsperiode.

Arbeiderpartiet vil:

- Sette i gang ei tannhelsereform som likestiller tannhelsetenester med andre ordinære helsetenester, med mål om at heile befolkninga på sikt skal vere omfatta av et universelt tannhelsetilbod.
- Sikre at alle under 30 år og minstepensjonistar får frikort for tannhelse innan 2025

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R14 Rusomsorg

Ivaretar helt eller delvis forslag: 58

Regjeringen har kommet med sitt forslag til rusreform hvor hovedtrekkene i reformen er at narkotika fortsatt skal være forbudt og politiet skal fortsatt avdekke og og beslaglegge illegale rusmidler. Denne reformen skal til omfattende behandling med i Stortinget våren 2021, med blant annet høringer i helse- og justiskomiteene Hovedtrekkene i forslaget er at det fortsatt skal være ulovlig å bruke narkotiske stoffer, men det foreslås at det ikke skal være juridisk straffbart med mindre brukerdoser til eget bruk. Det foreslås ingen endringer i straff for narkotikasalg, import- og annen narkotikakriminalitet. Arbeiderpartiet sin politikk er at vi ønsker en omlegging fra straffereaksjon til helsebehandling, og Vestland Arbeiderparti støtter at det kommer en rusreform som ivaretar avkriminalisering av små brukerdoser, men vil understreke at rusreformen må være en reell behandlingsreform. Derfor mener

Vestland Arbeiderparti at følgende krav skal fremsettes til ytterligere forbedring av reformen til behandling av rusreformen i Stortinget våren 2021:

- Likebehandling skal være et grunnleggende prinsipp, likhet for loven og like muligheter til behandling og oppfølging i alle deler av landet
- Forebygging av bruk av narkotika hos barn og unge må styrkes
- Det må legges til rette for rask (re)habilitering i et systematisk samarbeid mellom NAV, kommune, BUP og DPS
- Ettervern må være en integrert del av behandlingstilbudet for pasienter med rus- og/eller psykiske lidelser, og det må sikres en finansieringsnøkkel mellom stat og kommune som ivaretar kostnadsfordelingen
- Medikamentell rehabillitering må styrkes for å sikre livskvalitet
- Rusavhengige må sikres et helhetlig helsetilbud hvor både somatisk og psykiske lidelser blir utredet og ivaretatt i behandling
- Personer som har kommet ut av aktiv rus må sikres et botilbud der de ikke plasseres sammen med personer som fortsatt er i aktiv rus, husbanken ordninger må styrkes i denne sammenhengen
- Pårørende og rusavhengige må sikres en ruskoordinator som de kan henvende seg til
- Politiet må sikres tilstrekkelige ressurser til å håndheve forbudet mot illegale rusmidler
- Kommunene må sikres ekstra midler til å imøtekomme oppgavene som tillegges dem

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R15 Psykisk helse for barn og unge

Ivaretar helt eller delvis forslag: 56, 103, 134

God psykisk helse er minst like viktig som fysisk helse. Det er fellesskapet sitt ansvar å legge til rette for god psykisk helse for alle. Dette er særleg viktig når det gjeld barn og ungdom. Ungdata-undersøkinga viser at det er fleire unge som kjenner på press og stress, og det er fleire som slit med lette til moderate psykiske vanskar.

Gode og trygge oppvekstvilkår er utgangspunktet for at alle barn og ungdomar kan ha god trivsel og god utvikling. Forebygging er kanskje det aller viktigaste for at barn kan ha ei god psykisk helse. Forebygging skjer der barn og ungdom lever liva sine. I heimen, i barnehagen, på skulen, i vennekretsen, på fritidsaktivitetar. Barn som er trygge, som blir sett og inkluderte har eit godt utgangspunkt for ei god psykisk helse.

For dei som likevel treng hjelp, er det viktig at denne er lett tilgjengeleg. Mange opplever å måtte vente lenge på rett hjelp eller at dei må vente lenge på hjelp frå ein

hjelpeinstans til ein annan. Slik skal det ikkje vere. Barn og ungdom skal ikkje risikere å sjølve måtte navigere mellom ulike hjelpeinstansar. Dei treng «ei dør inn» til det kommunale hjelpeapparatet, og smidige overgangar til spesialisthelsetenesta der dette er nødvendig. Det må stimulerast til å prøve ut ulike modellar for kommunal lågterskel-hjelp, av type «Rask psykisk helsehjelp» i Bergen.

Det er framleis visse tabu knytta til det å ha psykiske vanskar, særleg gjeld dette for gutar.

Vi veit at unge med vedvarande psykiske helseplager kan ha auka risiko for å ikkje fullføre utdanning, og dermed risiko for å bli ståande utanfor arbeidslivet. For oss i Arbeidarpartiet er det viktig at alle kan delta i samfunnet. Difor er forebygging og behandling av psykiske helseplager hos barn og ungdom noko som no må få eit løft.

Fleire unge har no fått det svært vanskeleg under koronakrisa. Dei vert avskorne frå sine sosiale liv på skule og på fritid. Dette har blitt vanskeleg for svært mange, men det rammar dei som er sårbare frå før aller hardast. Forsking viser at det å stå utanfor arbeid, skule, aktivitetar og sosiale fellesskap kan gje auka psykiske helseplager over tid.

Det trengs eit krafttak for psykisk helse, både på kort og på lengre sikt. Og det trengs no!

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R16 Statlige arbeidsplasser

Ivaretar helt eller delvis forslag: 90, 95, 109 - 111

I takt med effektiviseringen av offentlig sektor har distriktene tapt arbeidsplasser i mye større grad enn de store byene. Vestland Arbeiderparti mener Oslo har en altfor stor andel av de statlige arbeidsplassene. Vestland Arbeiderparti ønsker å flytte statlige arbeidsplasser ut fra Oslo og omegn, og ut i resten av landet. Vestland Arbeiderparti ser ingen grunn til at departementer eller andre offentlige etaten trenger å ha så sterk tilknytting til Oslo området som det har i dag.

Arbeiderpartiet ønsker bosetning i hele landet og vil la folk bo der de måtte ønske. Dette skal skje ved å legge føringer på de offentlige etatene for å legge til rette og flytte vakante stillinger fra byene ut i distriktene. Ved opprettelse av nye etater eller utvidelse av eksisterende skal disse ligge utenfor Oslo og omegn. Ved å styrke det offentliges digitale satsing på digitale arbeidsflater, så vil det bli lettere å kunne desentralisere oppgaver.

Skal distriktene bli sterkere, trengst det arbeidsplassar. Folk vil bo der det er arbeidsplasser. Det er interessante arbeidsplasser som trekker folk til ein plass, ikke om det er by eller bygd. I den senere tid har vi sett at folk ønsker å koma seg bort fra byene, då må me legge til rette for det, via en aktiv og målrettet distriktspolitikk.

En nærliggende mulighet for å flytte ut statlige arbeidsplasser fra bo- og arbeidsregionen Oslo, er den foreslåtte sammenslåingen av institusjonene Eksportkreditt Norge og Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK). Den nye institusjonen er foreslått at skal samlokaliseres i Groruddalen i Oslo. Vi mener at dette er feil valg. Samlokaliseringen av Eksportkreditt og GIEK bør legges til Vestlandet og til Bergen. Bergensregionen har et sterkt offshore miljø, er ledende på fornybar energi, sjømat, prosessindustri, havvind, og har flere start up-miljø innen det maritime og helse. En lokalisering i Bergen vil gi tett dialog med næringslivsaktørene, og den nye institusjonen vil dra nytte av Bergens gode finans- og forskingsmiljø. Den nye institusjonen vil også bidra til å styrke den allerede mest komplette maritime klyngen i verden.

- Vestland Arbeiderparti vil flytte ut en betydelig andel statlige arbeidsplasser fra bo- og arbeidsregionen Oslo til resten av landet, og som hovedregel skal alle nye statlige arbeidsplasser etableres utenfor Oslo.
- Vestland Arbeiderparti mener at det er viktig at Fiskeridirektoratet har sitt hovedsete i Bergen.
- Vestland Arbeiderparti støtter samlokaliseringen av Eksportkreditt Norge og Garantiinstituttet for eksportkreditt, og mener at den nye institusjonen skal plasseres i Bergen.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R17 Ingen sosial dumping i luftfarten

Ivaretar helt eller delvis forslag: 94

Sosial dumping er den største trusselen mot den norske modellen. En stor del av den norske modellen ivaretas av et velfungerende trepartssamarbeid som tufter på samarbeid mellom organisasjoner som representerer arbeidsgivere og arbeidstakere (partene) og staten.

Wizz-air saken rokker ved alt den norske modellen og trepartssamarbeidet står for, og bryter mot arbeidsmiljøloven ved at ansatte nektes deltakelse i fagforeninger.

Dersom Wizz Airs baser i Norge kan defineres som såkalte hjemmebaser, er det norsk arbeidsmiljølov som gjelder. Da spiller det ingen rolle hvilken nasjonalitet

piloter og kabinansatte eller selskapet har (seksjonssjef Erik Hammer i Luftfartstilsynet til FriFagbevegelse 28.10.2020).

Dette viser at vi trenger nasjonale retningslinjer som ivaretar norske bedrifter og arbeidstakere når internasjonale aktører etablerer seg i norsk arbeidsliv.

Det bør stilles krav om at flyselskapene sørger for at grunnleggende fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger, etter ILO-konvensjonen, ivaretas i egen virksomhet og hos eventuelle underleverandører.

Arbeiderpartiet oppfordrer alle til å bruke flyselskap med ordnede arbeids og lønnsforhold.

I tillegg vil Arbeiderpartiet gjennomføre styrkinger i lover og retningslinjer, slik at den norske modellen ivaretas.

Arbeiderpartiet vil:

- Bruke offentlige anbud til å stille krav om ryddige arbeidsvilkår og bruk av faglærte.
- Sikre rettferdig konkurranse, gode fagutdanninger og seriøsitet gjennom kloke offentlige innkjøp.
- Styrke den "myke siden" av arbeidslivskrimbekjempelse, som handler om å ivareta de mest utsatte arbeidstakerne.
- Gjennomføre en ny plan for et seriøst og organisert arbeidsliv.
- Styrke det organiserte arbeidslivet.
- Fornye og forsterke arbeidsmiljøloven.
- Ha forbud mot innleie for useriøse aktører.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R18 Fleire fagarbeidarar

Ivaretar helt eller delvis forslag: 77 - 79, 139

Næringslivet og offentleg sektor etterspør fleire fagarbeidarar. Korona-pandemien har også vist oss kor sårbart samfunnet vårt er blitt med den yrkesstrukturen vi etter kvart har fått her i landet.

Arbeiderpartiet vil snu denne utviklinga og satse på ei desentralisert yrkesutdanning, som speglar næringslivet og offentleg sektor sitt behov for fagarbeidarar. Det norske nærings- og samfunnslivet treng fleire fagarbeidarar for å bygge den moderne velferdsstaten og ein industri i verdstoppen.

Det må satsast meir på yrkesfaglege studieretningar og alle som er kvalifisert for læreplass, får lærekontrakt gjennom læreplassgaranti-ordninga.

Idretten er særs viktig for mange. Arbeiderpartiet vil innføre ei toppidrettslinje med ei yrkesfagleg retning, etter modell frå toppidrett på studiespesialiserande linjer. Det kan styrke rekruttering til yrkesfagleg studieretning. Arbeiderpartiet har som mål at vi skal auke rekruttering og utdanne dei beste fagarbeidarane i landet, for å møte utviklinga og behova i arbeidslivet.

For å styrke den yrkesfaglege utdanninga treng vi eit yrkesfagløft i nært samarbeid med nasjonale styresmakter og partane i arbeidslivet.

Arbeiderpartiet vil styrke den praktiske skulesekken, der elevane får møte arbeidslivet og gjere praktiske oppgåver i eit arbeidsfellesskap allereie frå grunnskulen. Det er særskilt viktig med praksisopphald i løpet av skulegangen for å skaffe alle elevar ein læreplass, men også for å få til eit godt samarbeid mellom skule og bedrift. Den vidaregåande skulen må legge til rette for det og arbeidslivskontakten har ei sentral rolle i dette arbeidet. Den praktiske utdanninga kan verte gjeve i lokale verksemder. Det planlagte realfagkonseptet Newton-rommet ved Hydro Husnes, SITEP og øvingsfabrikken i Årdal er gode eksempel på dette. Derfor vil vi arbeide for å etablere langsiktige og forpliktande samarbeidsavtaler med privat og offentleg sektor om praksisplasser.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R19 Ein god oppvekst varer heile livet.

Ivaretar helt eller delvis forslag: 91, 102, 124

Skilnadane i Noreg aukar. Fleire born veks opp i familiar med utfordringar. Det kan vere økonomiske problem, vald, rus, sjukdom eller andre forhold som gjer borna utrygge. Born og unge som vert berørte opplev i større grad mistrivsel i barnehage og i skulen, utestenging frå felles arenaer og vanskar seinare i livet som å stå utanfor arbeidslivet. Det kan føre til svekka folkehelse og at levealderen vert forkorta. Arbeiderpartiet meiner at det viktigaste tiltaket vi kan gjere for å hindre at born veks opp i fattigdom, er at foreldra får kome i vedvarande inntektsgjevande arbeid. Difor er arbeid til alle jobb nummer ein. Vi vil også auke moglegheit til varig tilrettelagt arbeid.

Arbeiderpartiet meiner at alle skal ha rett til å bu trygt og godt. Og alle har rett til ein trygg og god bolig. Arbeiderpartiet vil legge fram ein melding om ein heilheitleg politikk, der kommunane vil få ei styrka rolle i arbeidet med å utjamne forskjellar i boligmarknaden. Vi vil auke utlånsramma til Husbanken, slik at fleire kan få startlån.

Arbeiderpartiet vil arbeide for at alle born vert inkludert i barnehagen, skule samt på fritid i samarbeid med frivilligheita. Born som av ulike årsaker treng ekstra oppfølging i barnehage, skule og som står utanfor skule og arbeidsliv, skal få det og vi vil sikre eit tett samarbeid mellom heim og ulike hjelpeinstanser. Vi vil innføre gratis SFO og jobbe for søskenmoderasjon for familier som har born både i barnehage og SFO. Vi vil innføre eit sunt måltid i løpet av dagen og gje skulane friheit til å organisere dette sjølv.

Gode og trygge oppvekstvilkår er særs viktig for for trivsel, tryggleik og utvikling. Fellesskapet må stille opp, slik at alle born får likeverdige moglegheiter uavhengig av foreldra sin arbeidssituasjon, økonomi og helsesituasjon. Difor vil Arbeiderpartiet reversere Regjeringen Solbergs usosiale kutt som brillestøtte til born, tannregulering og fysioterapi.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R20 Ambulanse i distriktene

Ivaretar helt eller delvis forslag: 53, 54, 116

Hjerneslag kostar samfunnet milliardar av kroner kvart år. Dette er ein av tilstandane der tid er avgjerande for utfallet for den som blir ramma. I dag varierer responstida mykje både i byane og i distrikta. Ambulansar landet rundt står i fare for å forsvinne heilt eller delvis mellom anna fordi helseforetaka skal spare pengar.

Ein svekka akuttberedskap og reduksjon i tal ambulansar er korkje god samfunnsøkonomi eller særleg framtidsretta.

Å kjenne seg trygg er noko av det viktigaste for alle menneske. Å vite at ein får hjelp når ein treng det og at hjelpa når fram i tide er ein del av det å kjenne seg trygg.

- Arbeiderpartiet krev lik maks responstid i heile landet. Alle har krav på likeverdige tenester uansett kor ein bur i landet. Responstid for ambulansetenesta må forskriftsfestast.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R21 Styrka rett til morsmålsopplæring

Ivaretar helt eller delvis forslag: 76

Vestland Arbeidarparti ser med uro på at for mange elevar med eit anna morsmål enn norsk, fell frå i vidaregåande skule. Mykje av grunnen til dette er at dei manglar eit godt nok fundament i eige morsmål for å klare å forstå norsk på eit meir avansert

nivå og for å tileigne seg innhaldet i øvrige fag. Norskundervisninga i t.d yrkesfag vert ei hemsko for elevar med eit anna morsmål og hindrar dei i å komma vidare ut i arbeidslivet.

Slik regelverket er i dag, vert morsmålsundervisning og tilpassa undervisning for minoritetsspråklege i grunnskulen, stort sett berre nytta dersom eleven syner å ikkje meistre norsk godt nok. Altså heng retten til opplæring i morsmålet saman med dei generelle norskferdigheitene. Det viser seg diverre at sjølv om ein minoritetsspråkleg elev kan synast å beherske norsk ved flytande uttale og kan formulera seg grammatisk riktig, er dette i realiteten berre begrensa norskkunnskap. Ofte ser ein ikkje utfallet av ei slik begrensing i norskkunnskapen før lenger ut i skuleløpet, og dette gjer at mange minoritetsspråklege elevar får vanskar med å tileigne seg forståing av både norskundervisning og innhaldet i øvrige fag.

I 2004 vart retten til opplæring i morsmål og tospråkleg fagopplæring svekka, mot Arbeiderpartiet si vilje. Det som den gong var Utdannings- og forskningsdepartementet føreslo at morsmålsopplæring ikkje lenger skulle vere vere obligatorisk. Argumentasjonen for å svekka denne retten var m.a. at dåtidas fastsetjingar var vaskelege å praktisere for dei enkelte kommunane, og då særs i dei mindre kommunane. Det vart også hevda at tid og krefter til morsmålsopplæring var eit hinder for ei styrka norskundervisning. Arbeiderpartiet på si side var kritiske til mangelen på fagleg grunngjeving for å svekke denne retten for språklege minoritetar.

Ei vesentleg årsak for at det er viktig og riktig og gje elevar opplæring i eige morsmål, er at det også legg grunnlaget for at dei lærer betre norsk, også på eit avansert, fagleg nivå. Opplæring i og trening på å bruke eige morsmål, medverkar til språkmedvit og legg grunnlaget for at elevar skal kunne nytte språket som reiskap til å tileigna seg dei begrepa som skal til for at å kunna ta til seg informasjon, å kunna reflektera og for at læring skal vera mogleg.

Majoritetselevar, med norsk som morsmål, får med god grunn ei lang, grundig og systematisk opplæring i norsk språk, til tross for at norsk er noko dei “kan frå før”. Språket vårt er meir enn berre eit middel til alminneleg, daglegdags kommunikasjon, det er nøkkelen til å forstå verda, til å kunne reflektere og er reiskapen vår i kognitivt krevjande samanhengar. For minoritetsspråklege elevar er opplæring i eige morsmål eit vesentleg reiskap for å få utbyte av norskundervisninga og for å forstå innhaldet i dei øvrige faga.

Opplæring i eige morsmål er ikkje eit hinder for ei god norskundervisning, dei to heng tvert imot tett saman.

Vestland Arbeiderparti vil arbeide for å:

- Gjeninnføra obligatorisk opplæring i morsmål og tospråkleg fagopplæring i grunnskulen. Retten til morsmålsopplæring skal ikkje aleine henge saman med allminnelige norskferdigheiter.
- Tilretteleggja for å gjere dette praktisk mogleg for alle kommunar og syte for at det finst nødvendig kompetanse og ressursar.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R22 Digital utvikling i distriktene

Ivaretar helt eller delvis forslag: 108

Vestland Arbeiderparti ønsker et levende distrikts Norge, og for å legge til rette for dette kreves det tydelige satsinger på distriktene. I dag er det mange steder i distrikts Norge med dårlig bredbånd og fiber utbygging. I dagens teknologiske samfunn og med den teknologiske utvikling vi ser i dag, er det et reelt distriktspolitisk virkemiddel at det legges penger på utbygging av fiber, bredbånd og 5G til hele landet. Både fiber og 5G er nødvendig for å ha en god fremtidsrettet og sikker digital infrastruktur i Norge. Dette vil også være stimulerende til økt næringsliv i distriktene. Slik det er i dag med dårlig dekning mange steder i landet, så virker dette som en hemsko på utviklingen og næringslivet i distriktene.

- For å gjøre hele Norge klar for den digitale hverdagen og for å få utvikling i hele landet, vil Vestland Arbeiderparti ha en storsatsing på fiber og 5G i kommende stortingsperiode.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R23 Nærtjenestesentre med rådgivning og søknad om gjeldsordning

Ivaretar helt eller delvis forslag: 112

Begrunnelse:
I forbindelse med forslaget til partiprogram foreslår Arbeiderpartiet å opprette nærtjenestesentre hvor innbyggerne kan få ordnet med offentlige oppgaver som blant annet pass, førerkort, rettshjelpveiledning mm må også rådgivning og søknad om gjeldsordning legges til.

Forslag:

- Rådgivning og søknad om gjeldsordning legges til lokale nærtjenestesentre.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R24 Yrkesskadeerstatning

Ivaretar helt eller delvis forslag: 96

Etter en forskriftsendring i 2020 er covid-19 med alvorlige komplikasjoner blant sykdommene som likestilles med yrkesskade. Det er alltid en rekke vilkår for at sykdom skal gi yrkesskadedekning etter Folketrygdlova. I tillegg må slik smitte ha skjedd «under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare» . Det er dermed usikkerhet om dette vil omfatte alle som er utsatt for smitte på arbeid, for eksempel renholdere, bussjåfører og lærere.

- VAP mener det må sikres at alle som blir definerte som samfunnskritisk personell og som blir utsatt for smittefare i arbeidssituasjon, skal kunne være trygge på at de dekkes av yrkesskadeordninga under pandemien.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R25 Seksuelle overgrep: Eit omfattande samfunnsproblem

Ivaretar helt eller delvis forslag: 129

I løpet av dei siste åra, har seksuelle overgrep og krenkingar vorte eit høgaktuelt og meir synleg samfunnsproblem. Me har gjennom både tradisjonelle og sosiale media, fått kjennskap til mange vonde hendingar i m.a. i heimen, i barnehagen, på skulen, på arbeidsplassen, på festen eller uteplassen. For mange av forteljarane har det gått mange år frå eit overgrep fann stad til historia kunne forteljast. I alt for mange tilfeller er det slik at det er for seint å søkje rettferd gjennom rettsapparatet når ein omsider maktar å setje ord på ein har opplevd. Foreldingsfristen er gått ut.

I ein rettsstat som Noreg, er det heilt naudsynt at saker med ein så alvorleg natur som i overgrepssaker, får ein god, rettsleg prosess. Spørsmålet om skuld og straff må behandlast i retten framfor i allmenta gjennom saker i media. Dette er viktig for rettstryggleiken til både dei som er utsett for overgrep og dei som vert anklaga.

Seksuelle overgrep etterlet dei som er utsette med varige traumer og har stor innverknad på både fysisk og psykisk helse. Ikkje berre er overgrepet i seg sjølv kjelde til stor belastning, også rettslige prosessar fører med seg ekstra byrde. Det er opplagt at oppfølging og hjelp til overgrepsutsette er viktig, men mange opplever dagens strafferammer på overgrepssaker som for små og at dei ikkje samsvarer med dei langvarige skadene den som vert overgrepsdømt har påført offeret.

Strafferammene må reflektere alvorsgraden til seksuelle lovbrot, for at dei skal kunne medverke til ei oppleving av rettferd ovanfor overgrepsutsette.

Vestland Arbeidarparti ser særs alvorleg på auken i saker om seksuelle overgrep mot barn.

Ei stor utfordring er at utsette barn ofte ikkje torer å seie i frå. Studier frå fleire land, også Noreg, viser at det diverre går lang tid frå første gong ein opplever eit overgrep, til ein maktar å fortelje om det. Den første norske studien kring dette (Steine et al. 2016), syner at det i snitt tek omlag 17 år. Snittalderen for første gong ein opplevde overgrep som barn er 6,5 år. Fleirtalet var over 18 når dei klarer å setje ord på kva dei har opplevd som barn. Også studien “Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år”(UEVO-undersøkelsen, okt.2019), er med på å synleggjera omfanget av seksuelle overgrep mot barn i heile samfunnet vårt.

Ei kartlegging frå 2019 utført av FHI, peiker mellom anna på at barn som veks opp med vald, overgrep og krenkingar i heimen, ofte ikkje veit at det dei opplever ikkje er greit. For mange er dette normalen, dei kjenner ingen annan verkelegheit og manglar kunnskapen dei treng for å be om hjelp. For eldre barn og ungdom kan det vere ei utfordring å vita kvar grensene for kva som er eit overgrep går. FHI si kartlegging tek for seg ulike studier gjort på effekten av og erfaring med opplærings- og informasjonstiltak for barn og unge med mål om å førebygga og avdekka vald, overgrep og krenkingar mot barn og unge. Mykje tyder på at barn som har fått undervisning og auka kunnskap om vald og overgrep, forstår betre at dette er feil, ulovleg, ikkje deira feil og at dei har rett til å seie i frå og få hjelp.

Overgrepsproblematikken i samfunnet vårt, er også vorte meir synleg i allmenta for øvrig. Alt frå omtale kring temaet i media til statistikk om overgrepssaker, fortel oss noko om at skiljelinene for mange ikkje er tydelege nok. Det er naudsynt å auke medvit kring seksuelle overgrep, eigne og andre sine grenser. Også her spelar mangel på kunnskap ei sentral rolle. Kombinasjonen av førebyggjande tiltak gjennom undervisning og informasjon, samt eit tydeleg lovverk, kan medverka til å redusera førekomst av seksuelle overgrep og auke rettstryggleiken.

Noko av det viktigaste vi kan gjere for å hindre at overgrep skjer, er sterkare satsing på førebyggande arbeid. Barn og unge må få kunnskap om eigen kropp, seksualitet og grensesetting, samt opplæring i å seie i frå. Målet må vera at helsetenestene, barnehage, skule, barnevern, NAV, politi og andre relevante aktørar, skal operere ut frå eit felles kunnskapsgrunnlag.

På bakgrunn av dette meiner Vestland Arbeidarparti at:

- For å sikre at barn og unge får kunnskapen dei treng, og for å førebygga og avdekka, må relevante utdanningsinstisusjonar auka omfanget av tema knytt

til vald og overgrep i pensum for utdanningane, læreverk og undervisningsopplegget. Det er også naudsynt å styrke eksisterande kompetanse på dette hos tilsette i barnehagar, skular og øvrige utdanningasinstitusjonar.

- Det må vera stabil finansiering av hjelpeorganisasjonar og konsultasjonsteam som bidreg med kompetanse og kunnskap om vald og overgrep, samt hjelp og støtte til dei som har opplevd eller lever med vald og overgrep.
- Det krevst meir satsing og ressursar til vidare norsk forsking på feltet, især på tiltak og førebyggande effekt.
- Ressursane til politiet må aukast og me må styrke den nasjonale satsinga på kriminaslitetsområde som krev spisskometasne, som til dømes seksuelle overgrep på nett.
- Lovverket vårt må vera tydeleg. Straffelova må fastslå at sex utan samtykke er valdtekt, i tråd med menneskerettane. Det er behov for ei samtykkelov som gjev betre rettstryggleik til kvinner og menn som er utsett for valdtekt. Ei tydeleg samtykkelov som definerer samtykke og grenser for overgrep, kan også medverka til å auke medviten kring eigne og andre sine grenser.
- Foreldingsfristen for seksuelle lovbrot vert forlenga og strafferamma auka.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R26 Vern om nærskuleprinsippet!

Ivaretar helt eller delvis forslag: 80, 82

Det er urovekkjande og trist at Regjeringa no ønsker å fjerne nærskuleprinsippet, som vert nytta i dei fleste fylka i dag. Eit resultat av ein reint karakterbasert inntaksmodell - der dei med best karakterar kan velge heilt fritt, medan dei med dårlegast karakterar kan måtte risikere å flytte svært langt avgårde - vil kunne vere reine A- og B-skular, og vil vere negativt for fellesskulemodellen vår. Vi kan ikkje stille oss bak ein modell der fylka sine demokratisk valde organ vert overkøyrde, og der eit resultat av Regjeringa sin skulepolitikk vert ein meir delt skule. Det handlar om trygge rammer, gode oppvekstviklår, og ein skule som er der for alle elevane, ikkje berre dei med høgast karakterar.

Å sikre at alle elevar får høve til å gå på ein nærskule dersom dei ønsker det, er også eit viktig grep for å halde fast på ein desentralisert skulestruktur.

Arbeiderpartiet vil ha ei framtidsretta vidaregåande opplæring der fleire fullfører. Vidaregåande opplæring skal gi ungdom den yrkeskompetansen eller studieførebuinga dei treng, og alle skal få eit tilbod som som rustar dei for arbeid eller meir utdanning. Det er framleis for mange elevar som ikkje fullfører

vidaregåande opplæring. Arbeidarpartiet vil at fylka framleis skal kunne bestemme korleis opptak til vidaregåande skular skal organiserast.

Lat oss ikkje oppmuntre til eit enno større karakterpress, lat oss halde på nærskuleprinsippet!

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R27 Ein betre, meir variert og inkluderande fellesskule for alle elevar

Ivaretar helt eller delvis forslag: 85

Den offentlege fellesskulen skal vera ein arena for personleg, samfunns-og kunnskapsmessig utvikling, der alle barn vert tekne på alvor. Korleis me organiserar skulen er avgjerande for om den klarer å gje barn like føresetnader for å lukkast, eller om den medverker til å skape og reprodusera sosiale skilnader.

Noko av det som er peika på dei siste åra, er mellom anna at heimelekser medverkar til faglege og sosiale skilnader mellom ulike sosioøkonomiske grupper. Me ser også at det er skilnader når det gjeld deltaking i organiserte fritidsaktivitetar. Desse spelar ei viktig rolle som arenaer der barn og unge får treffast og utvikle ferdigheiter. Dei fungerer også som læringsarena for identitetsutvikling og demokratiforståing. Når den sosiale rekrutteringa vert skeiv, skjer det både grunna økonomi og kultur.

For at barn og unge skal få like føresetnader for å lukkast, både fagleg og sosialt, er det naudsynt å sjå på korleis me organiserer grunnskulen vår, særs i dei minste trinna.

Dei fleste barn i dei minste trinna nyttar også SFO, som i dag varierer i for stor grad på både pris og kvalitet. Me ønskjer ikkje at økonomi skal vere ei hindring og det er naudsynt å heve kvaliteten, samt gjere tilbodet like godt og tilgjengeleg uavhengig av kvar ein bur.

Det er behov for å gjere grep som skapar ein skulekvardag som er meir inkluderande, variert, som tilrettelegg for utvikling av praktiske evner, meir fysisk aktivitet og friluft, og som gjev rom for både fag, sosial utvikling og leik især på dei minste trinna.

Vestland Arbeidarparti vil:

- Auka vaksentettleiken for å skapa ein meir inkluderande fellesskule som både fangar opp dei som treng ekstra støtte og evnar å møte behova til fagleg sterke elevar.

- Arbeide for å utvida skuledagen for å få ein meir variert skulekvardag som rommer meir av dei kreative og praktiske faga, som inneheld meir fysik aktivitet, leik og friluft, og som tilbyr eit sunt, godt skulemåltid. Dette, kombinert med auka vaksentettleik, vil m.a. gjere det mogleg å nå læringsmåla utan å nytta heimelekser og medverka til at fleire får tileigna seg og utvikla ulike sosiale, fysiske og kreative evner.
- At alle elevar skal få oppgåver tilpassa den enkelte, samt hjelpen dei treng av kompetente, kvalifiserte tilsette - på skulen. Dette vil medverka til å minske skilnadane og skapa mest mogleg like føresetnader for at alle elevar får utvikle seg og kjenne på meistring.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R28 Ja til miljøterapeuter i skolen

Ivaretar helt eller delvis forslag: 86, 87

Begrunnelse:
En god psykisk helse er sentralt for læring, utvikling og livsutfoldelse. Skolen som arena møter alle barn, og har en unik mulighet til både å fremme faglig utvikling, sosial utvikling og mental helse. Derfor kreves det også ressurser i skolen som kan imøtekomme behovene elevene har som hele mennesker. I dagens skole står majoriteten av lærerene i store klasser med komplekse utfordringer, det er et stort press og mange utfordringer. Vestland Arbeiderparti mener derfor det er på tide å styrke laget rundt elevene, og vil derfor sikre at det er miljøterapeuter (sosionomer, vernepleiere, barnevernspedagoger eller sykepleier) i skolen som kan være med på laget til lærerene med å sikre at en hver enkelt elev blir møtt med sine behov.

Forslag:
I den nye opplæringsloven må det komme tydelig lovfestet krav om at miljøterapeuter skal ansettes i grunn- og videregående skole.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R29 Finansiering av privatskoler

Ivaretar helt eller delvis forslag: 135

Vestland Arbeiderparti ønsker en sterk fellesskole hvor alle har de samme mulighetene. Dessverre ser vi at stadig flere og flere elever går på private skoler noe som går hardt utover den norske fellesskolen. Dette er en utvikling vi i Vestland Arbeiderparti mener går i feil helt feil retning.

Vi ønsker en sterk fellesskap hvor barn med ulik bakgrunn og samfunnslag lærer hverandre å kjenne. Økonomien til foresatte skal aldri avgjøre kvaliteten på undervisningen og skolen til barna. Derfor må fellesskolen styrkes og bruken av private skoler begrenses.

Vestland AP vil:

- Styrke den norske fellesskolen
- Si nei til nye, kommersielle privatskoler
- Gi kommuner og fylkeskommuner mulighet til å regulere etablering, flytting og endring av elevtall for nye privatskoler
- Følge opp dagens friskolelov med forbud mot at skoleeiere tar utbytte og sikre streng kontroll for å hindre ulovlig utbytte
- At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsavgrenset, med krav om ny søknadsprosess og større mulighet til demokratisk innvirkning. Dette må også gjelde allerede gitte konsesjoner

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R30 Kommuneøkonomi - Dei store oppgåvene løyser me best i saman

Ivaretar helt eller delvis forslag: 115, 117

Kommunane og fylkeskommunane drifter dei viktigaste velferdstenestene ut mot innbyggjarane, som mellom anna barnehage, skule, eldreomsorg og helsetjenester.

Kommunene har også ansvaret for tilbod til dei som har behov for ekstra innsats fra samfunnet: barnevern, sosialhjelp, kommunale boligar, samt andre tiltak.

For å sikre alle innbyggjarar gode velferdtenester og ein trygg, føreseieleg kvardag, krevst det gode og langsiktige rammevilkår. Ikkje berre i form av akseptabel vekst i frie inntekter, men og i form av makt og økonomi for lokale tilpassingar. Med nye grenser for offentlig pengebruk, er det ekstra viktig med lokal handlefridom.

Kvalitetsnormer er i utgongspunket eit gode. Me ønskjer å heve kvaliteten i alle offentlege tenester, men skal kommunane og fylkeskommunane levere den kvaliteten som m.a. bemanningsnormer og anna rammeverk legg opp til, må dei vera fullfinansierte. Underfinansierte statlege pålegg gjer det vanskeleg å planleggje og undergrev høve til langsiktig bærekraft i kommuneøkonomien. Regjering og direktorat plasserer stadig nye oppgåver og forventingar til kommunar og fylkeskommunar, utan at det er reell samhandling og avklaring av tenesteproduksjonen sine vilkår.

Framføre å vera eit støtteapparat, verkar no direktorata meir som faglege klynger som omset forventningar sendt frå Regjeringa, som skal svarast ut i stadig knappare rammer.

Bruk og organisering av støttefunksjonane treng ei lokal tilpassing og mindre sentralstyring. Forventningar må avstemmast og kommunane treng auka økonomiske ressursar som følgjer av innbyggjarane sine auka retter.

Kommunane og fylkeskommunane er sentrale for å lukkast med det grøne skiftet. Om dei skal kunne medverka kraftfullt må kompensasjonsordningane styrkast, anten det dreier seg om utsleppsfrie ferjer eller fornybar energi.

I tillegg kjem folkehelsa inn mot kommunanes ansvar for kloakk og vassverk. Etterslepet her er diverre vorte av ein slik storleik at kommunane ikkje maktar å overhalda sine forpliktingar overfor innbyggjarane sine. Utan ein stor dugnad mellom stat og kommune kan ikke desse livssviktige forpliktingane effektuerast utan store kutt i andre, naudsynte tenester.

Pandemien set også sine spor. Kommunar over heile landet slit grunna tapte skatteinntekter, mindre inntekter og store meirutgifter. Innan helse- og omsorg er det særleg viktig at staten stiller opp med midler.

Mange kommunar har gjennomført regionreforma, men dei opplever å komma dårleg økonomisk ut av det. Denne reforma kan vera til innbyggaranes beste, men då må ho kompenserast skikkeleg.

Vestland Arbeidarparti reknar ein sterk, sunn kommuneøkonomi som ein føresetnad for eit godt velferdstilbod i heile landet, og vil:

- Sikre gode og likeverdige tenestetilbod over heile landet.
- Gjere kommunane i bedre stand til å prioritere viktige velferdsområder som barnehage, skule-og oppvekst, helsetenester og eldreomsorg.
- Arbeida for større samsvar mellom forventingar til tjenesteproduksjon i kommunal forvaltning og dei økonomiske rammene.
- Sikra at pålagte tiltak inn mot det grønne skiftet vert fullfinansiert.
- Sikra at samanslåtte kommunar og fylkeskommunar lukkast ved å syte for at det føl pengar med når oppgåvene vert større.
- Sikra velferdsordningar i ein krisesituasjon ved ein rettferdig kompensasjonsordning.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R31 Krisepakker

Ivaretar helt eller delvis forslag: 118

Mange næringer i Vestland fylke er hardt rammet av koronapandemien, og regjering og Storting har kommet med en rekke krisepakker rettet mot enkelt næringer, samt utvidet ordninger som permitteringsregelverk, feriepenger på dagpenger og forhøyet dagpengesats. Vestland Arbeiderparti krever at krisetiltak og kompensasjonsordninger må vare så lenge pandemien pågår. Innretningen på krisetiltakene må innrettes slik at de som trenger det mest får mest nytte av dem. Den overordnede målsetningen må være at flest mulig holdes i arbeid, og at arbeidsplasser består etter pandemien, i reiseliv, kultur og andre næringer. Det betyr blant annet at det også må stilles krav til bedrifter som mottar støtte om at ansatte ikke sies opp når bedriftene mottar økonomisk støtte. Det vil være behov for krisepakker også rettet mot studenter og andre sårbare grupper for å sikre økonomisk kompensasjon til grupper i samfunnet som ikke har ordinær rett til arbeidsledighetstrygd eller andre ytelser fra NAV.

Innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen

R32 Norsk jernbane

Ivaretar helt eller delvis forslag: 89

Arbeiderpartiet vil fortsette å forenkle og effektivisere offentligforvaltning, men mener at avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen og enkelte privatiseringer som ble innført av sittende regjering ikke treffer slik som ønsket. Det å gjøre årlige budsjett kutt uten å vite hva som blir effekten av det, er ingen god politikk.

Når det gjelder oppstykking av jernbanen og privatisering av den er ikke det veien å gå. Det norsk jernbane trenger er økt vedlikehold og doble spor. For å oppnå dette er en samlet styring av jernbanesektoren viktig. Den sittende regjering sin oppsplitting og økt konkurranseutsetting av drift og vedlikehold har slått feil. Tilbudene korresponderer ikke og passasjerene må forhold seg til mange selskap og ulike billetteringssystem. Jernbanespor, persontrafikk, godstrafikk, bussdrift og jernbaneeiendom må sees i en sammenheng. Målet må være å ha gode og miljøvennlige samferdselsløsninger.

Tog må korrespondere med hverandre og med buss, det må være tilstrekkelig med innfartsparkering og god sykkelparkering og det må være godt tilrettelagt for godstransport. Passasjerenes behov for et godt og samordnet transporttilbud må være i fokus Vi ser at de landene med mest effektiv jernbane drift, slik som Frankrike, Tyskland og Sveits, har alle en samlet styring av jernbanesektoren.

- Arbeiderpartiet ønsker å reversere anbudsreformen på jernbanen. Norge er ikke klar for en privatisering av jernbanen og vi ser er at den har gitt publikum et dårligere og dyrere tilbud.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R33 Breddeidretten må prioriteres og styrkes både under og etter kornapandemien.

Ivaretar helt eller delvis forslag: 131

Begrunnelse:
Vestland Arbeiderparti er svært urolig for breddeidretten i Norge. Kornapandemien har ført til mindre aktivitet og vi frykter et stort frafall for både barn og unge, og frivillige som holder breddeidretten i gang.

Breddeidrett for barn, ungdom og «unge voksne» har flere viktige dimensjoner. Breddeidretten fremmer folkehelse, sosialisering og integrering i en og samme pakke. Undersøkelser viser at breddeidrett utendørs gir minimalt med smittespredning og vi mener at ulempene ved å forby breddeidrett utendørs, er større enn gevinsten. Som et minimum må en kunne åpne opp for utendørs trening i regioner der smittes trykket er lav.

For å motvirke et potensielt frafall i breddeidretten etter koronakrisen, mener Vestland Arbeiderparti at det må legges til rette økonomisk for spesielt barn i lavinntektsfamilier, og for idrettslag.

Utvikling av gode idrettsanlegg for egenorganisert og organisert idrett er avgjørende for å legge til rette for et godt aktivitetstilbud. Det statlige tilskuddet fra spillemidlene er det viktigste bidraget til å realisere anlegg, men ventetiden på omkring 3 år fører til at idrettslagene og kommunene betale dyre renter og avdrag på investeringer. Dette er penger som kunne gått direkte til barn og unge.

Forslag:

- En må så lang det lar seg gjøre, holde utendørs breddeidretten for barn, unge, og unge voksne åpen. Som et minimum må en kunne åpne opp for utendørs trening i regioner der smittes trykket er lav.
- Det må legges til rette økonomisk for barn i lavinntektsfamilier slik at de kan fortsette med breddeidrett også etter pandemien er over.
- Ventetiden på tildeling og utbetaling av spillemidler må fjernes.

Innstilling: Vedtas og oversendes stortingsgruppen og landsmøte

R34 Oppgjøret som aldri kom

Ivaretar helt eller delvis forslag: 143

Sommeren 2021 er det 10 år siden AUF og Arbeiderpartiet var ofre for Norgeshistoriens mest brutale terrorangrep. Bombinga av statsministerens kontor i Regjeringskvartalet, og massakren på AUFs sommerleir på Utøya ble utført av en høyreekstrem terrorist som hatet verdiene den norske arbeiderbevegelsen er et symbol på. Terrorangrepet 22. juli 2011 må omtales som det politisk motiverte terrorangrepet det var. Kun gjennom å sette søkelys på ideene som lå bak de grusomme handlingene kan Norge ta et ordentlig oppgjør med terroren som drepte 77 uskyldige mennesker sommerdagen i 2011.

I tiden etter 2011, har det norske samfunnet ikke tatt et ordentlig oppgjør med verdisynet, konspirasjonsteoriene og det politiske hatet bak terrorangrepet. Til tross for at troen på Eurabia-teorien, og det medfølgende hatet mot muslimer var sterkt til stede i gjerningsmannens idéverden, har Norge ikke i tilstrekkelig grad lykkes med å verne om minoriteter i Norge som er særlig utsatt for hat, rasisme, trusler og vold.

Terrorangrepet mot Al Noor-moskeen i Bærum 10. august 2019 var et bevis på nettopp det. Norsk offentlighets manglende evne til å ta tak i ideene bak Al-Noor-angrepet og drapet på Johanne Zhangjia Ihle-Hansen er en videreføring av problemene knyttet til det manglende oppgjøret med norsk rasisme og høyreekstremisme.

Skal vi lykkes med å knuse de ekstreme miljøene og hindre normalisering av ekstreme ideer, må kampen mot ekstremismen må kjempes på flere fronter. De politiske slagene står der hatet viser ansikt, men den langsiktige motstanden skjer gjennom å bygge et samfunn som ikke gir grobunn for nye terrorister og voldsmenn. Vestland Arbeiderparti mener overordnet at det norske demokratiet er vårt viktigste bolverk mot terror og vold. Et inkluderende samfunn som gir tilhørighet til hver enkelt er avgjørende for å motvirke det utenforskapet som foregriper radikalisering. Vi må erkjenne at terroristen bak 22. juli-angrepet ikke utviklet seg i et vakuum.

Han vokste opp i, og er et resultat av, det norske samfunnet. Her falt han utenfor, her skapte han sine fiendebilder. For å bekjempe radikalisering må vi derfor hver dag ruste den demokratiske beredskapen; vi må jobbe for et Norge der ungdom vokser opp som demokratiske medborgere, hvor meninger brytes uten vold, og hvor flere, ikke færre, kjenner seg som en del av et større Vi.

Videre mener Vestland Arbeiderparti også at et nasjonalt oppgjør med rasisme i Norge er på høy tid. Fordomsfulle, diskriminerende og rasistiske strukturer og systemer er med på å skape et samfunn der negative, parallelle fellesskap kan erstatte det nasjonale fellesskapet. Vestland Arbeiderparti mener at et ordentlig

oppgjør med diskriminering og rasisme burde ha kommet etter 22. juli, men at liteer blitt gjort i årene som har gått, og at det derfor må arbeides målrettet for å få satt temaet på dagsorden. I dette arbeidet må personer, grupperinger og miljøer som aktivt jobber for å normalisere ytterliggående meninger imøtegås av et samlet politisk Norge.

Ett av de verste eksemplene på dette, er hvordan den offentlige støtten til en av landets mest konspiratoriske og høyreradikale blogger, Human Rights Service, er med på å bidra til å normalisere hatefulle ideer rettet mot muslimer og minoritetspersoner. Vestland Arbeiderparti mener det bør ligge til grunn en felles politisk forståelse blant partiene på Stortinget om at minoritetspersoners vern mot hat og konspirasjonsteorier er avgjørende i en liberal rettsstat som Norge.

Vestland Arbeiderparti er bekymret for at Norge i årene etter 2011 i større grad enn før 22. juli, har vektlagt ekstreme ideers rett til å publiseres og ta plass i det offentlige ordskiftet, enn minoriteters rett til å ikke bli utsatt for rasisme og hat. Det mangler ikke på eksempler om at folkemordsretorikk, holocaustfornektelse, hatefulle raseteorier og spredning av konspirasjonsteorier som Eurabia-teorien og teorien om «The Great Replacement», har hatt svært alvorlige utfall. Det norske samfunnet må i større grad ta tak i sentrale spørsmål som hvorfor ideer som disse finner grobunn hos både unge og voksne mennesker i landet vårt, hvilke krefter som er med på å normalisere disse ideene, og hvem som har et ønske om å ufarliggjøre potensielt svært farlige ideer.

De siste årene har arbeidet med å gjenkjenne og agere mot ungdommer og mennesker som er på vei inn i ekstreme miljøer er økt. OsloMet, C-rex og andre institusjoner har laget studieprogram og endret studieporteføljen sin slik at flere kan tilegne seg kompetanse for å forhindre radikalisering og ekstremisme. Vestland Arbeiderparti er opptatt av at alle som er i en posisjon til å forhindre dette får kompetanse som igjen kan bremse rekrutteringen til ekstreme miljø. Ulike offentlige aktører og deres anledning til å arbeide mot radikalisering må speile den til enhver tid gjeldende trusselsituasjonen. I Norge har det de siste årene vært mye diskusjon knyttet til politiets økonomiske bevilgninger. Vestland Arbeiderparti er bekymret for at Norge kan havne i en situasjon hvor budsjettbetingelser legger føringer for hvor godt forebyggende og avvergende arbeid langt annet politiet kan gjøre mot ekstremisme.

Et spesifikt område Vestland Arbeiderparti mener politiet må få mer ressurser til, og bredere kompetanse på, er etterforskning og straffeforfølgelse av hatkriminalitet. Siden 2011 har altfor mange av AUFs og Arbeiderpartiets tillitsvalgte opplevd hatkriminalitet, ofte digitalt. Det er en bekymringsfull utvikling som potensielt kan være en trussel mot fri deltakelse i demokratiske fora. Det må være mulig for ungdomspolitikere å engasjere seg politisk uten å måtte forvente å motta drapstrusler.

For Vestland Arbeiderparti er det et viktig poeng at den største bekymringen i arbeidet med å bekjempe de ekstreme holdningene ikke er at disse ideen finnes i seg selv. Vår største bekymring er at hatefulle, ekstreme og konspiratoriske ideer skal forplante seg og legitimeres hos vanlig folk. Vårt viktigste vern mot ekstremisme er et sterkt og tillitsfullt samfunn som kan fange opp og begrense fremveksten av det ekstreme. Kun gjennom å bygge fellesskapet større kan vi begrense ekstremismen.

Vestland Arbeiderparti mener at:

- Arbeiderpartiet og de andre politiske partiene på Stortinget må i forbindelse med 10-årsmarkeringen for 22. juli-angrepet, må ta et større nasjonalt oppgjør med ideene bak terrorangrepet.
- Historien om 22. juli legger til grunn forståelsen av at terroren var et politisk motivert angrep på Arbeiderpartiet og AUF, med bakgrunn i høyreekstreme konspirasjonsteorier og ideer.
- Statsstøtten til Human Rights Service må fjernes.
- Det politiske Norge må i fellesskap ta avstand fra høyreradikale- og høyreekstreme alternative mediers spredning av falske nyheter og konspirasjonsteorier.
- Studietilbud og kompetanse om ekstremisme og radikalisering må styrkes.
- Politiets arbeid med å følge opp bekymringsmeldinger om radikalisering må styrkes.
- Politiets kapasitet til å etterforske hatkriminalitet for å begrense radikalisering og ekstremisme, herunder styrking av hatkrimgruppa må økes.
- PSTs mandat bør utvides til å også gjelde politisk eksponerte personer utenfor Stortinget og Regjeringen.
- Det dannes en felles front i norsk politikk som tar tydelig avstand fra spredning av konspirasjonsteorier og hatytringer, og at det enes om en felles ytre grense for hva som er akseptabel retorikk i den offentlige debatten.
- Alle norske ungdomsskoleelever må få tilbud om besøk til 22. juli-senteret og-eller Utøya.
- Kriminalomsorgens evne til å motvirke radikalisering i norske fengsler må styrkes.
- C-rex Senter for ekstremismeforskning sikres økonomisk støtte for videre forskning på temaer knyttet til senterets mandat.
- De synlige sporene etter 22. juli-angrepet i Høyblokka bevares, og avsettes til 22. juli-senterets virke.
- 22. juli-senteret og Wergelandssenterets arbeid med demokratilæring sikres videre finansiering.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R35 Barnetrygd skal ikke regnes som inntekt for de som mottar økonomisk støtte

Ivaretar helt eller delvis forslag: 121

Begrunnelse:
I dei langt fleste kommunane vert barnetrygda rekna som inntekt for dei som får økonomisk sosialhjelp, i mange AP-leia kommuner rekner en barnetrygda utanom inntektsgrunnlaget for utrekning av sosialhjelp, og i fleire kommunestyrer har AP gjort framlegg om å rekna barnetrygda utenom. Barnetrygda er ei universell ordning som skal komme alle barnefamilier tilgode og det oppleves som urettferdig at dei einaste familiane som får avkortning i inntekten er dei som har minst i inntekt frå før. Vestland Arbeiderparti meiner derfor det må til ei nasjonal forskrift der denne urettfordige ordninga vert fjerna, og at det blir likt i alle kommuner i landet.

- Vestlan Arbeidarparti meiner at barnetrygda ikkje skal reknast som inntekt for dei som tek i mot økonomisk sosialstønad. Dette må vere innført som nasjonal forskrift.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

R36 Desentraliserte rusbehandlingsinstitusjonar.

Arbeiderpartiet har gått i front for å gje pasientrettar til personar med rusproblem, og har fremja ein politikk som møter desse personane på ein kunnskapsbasert og differensiert måte. Personar med rusproblem skal møtast med god helsehjelp når dei treng det, og alle skal ha like moglegheiter til å få hjelp uavhengig av økonomi. Mange har ulike psykiske vanskar, somatisk sjukdom og dårleg livskvalitet. Mange står utanfor arbeidslivet og opplever einsemd med liten familiekontakt og tilhøyre. Difor vil Arbeiderpartiet styrke det offentlege og ideelle behandlingstilbodet og ettervernet over heile landet, som til dømes Rusdøgn Tronvik. Vi vil styrke tilbodet med legemiddelassistert behandling og gjere det tryggare å søkje helsehjelp. Vi vil sikre eit tett samarbeid mellom pasient, kommune, spesialisthelsetenesta og behandlingstilbod, slik at dei som treng det kan få tilfrisking, ein betra livssituasjon og verdigheit. Vi vil styrke lågterskel helsetilbod og omsorgstilbod, og gje moglegheit for eit betre liv.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte

Forslag som vedtas med redaksjonelle endringer og oversendes landsmøte:

Forslag 81

Begrunnelse:

Dagens grunnskule har for dårleg og for lite bruk av nynorsk. Arbeidarpartiet må sikre at elevane vert meir eksponert for nynorsk, og at lærarane sit på god nok kopmpetanse i nynorsk, slik at elevane våre får gode opplevingar i norskfaget og sit att med god nynorskkunnskap. Mange nynorskbrukarar i høgare utdanning vert òg diskriminert og får ikkje rettane sine oppfylt.

- ~~Stadt~~ Vestland Arbeidarparti vil sikre gode levekår for nynorsken og legge til rette for meir bruk av nynorsk i grunnskulen, og ikkje berre i norskfaget. Vi vil sikre rettane til nynorskbrukarar i høgare utdanning, og innføre eit kompetanseløft for nynorsk i lærarutdanninga. Vi vil også sikre at alle offentlege organ nyttar nynorsk, i område der nynorsk er offisielt språk.

Innstilling: Vedtas og oversendes landsmøte